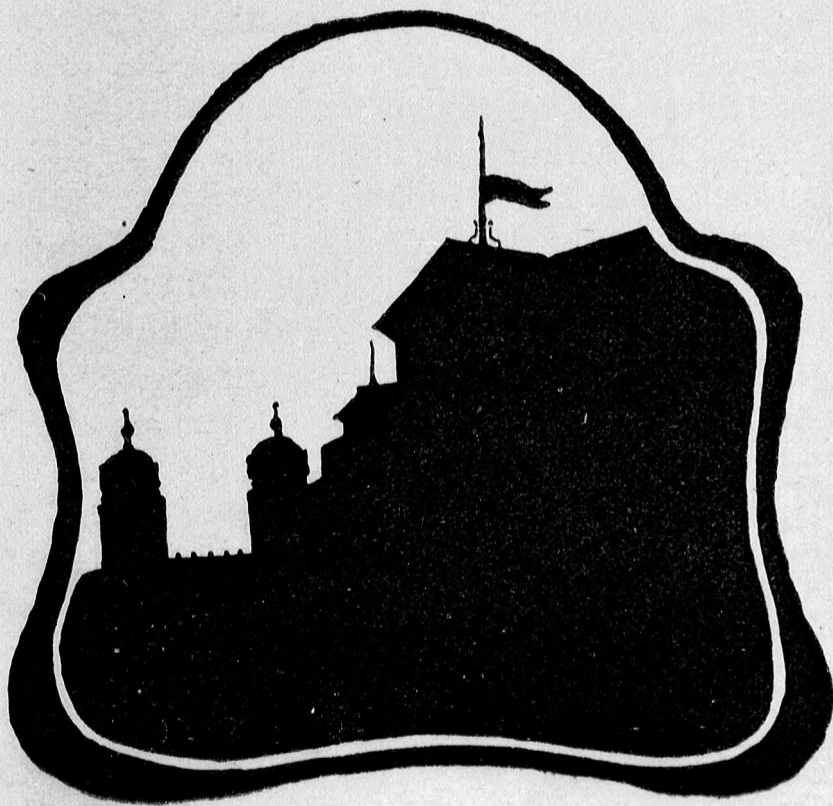

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONGZ ÁKOS
Főleváltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, Földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetések felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városhaza, földszint 8. szám.
Ide kerjük a leziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

11,683/20/b—1914. Eln. sz.

MAGYAR KIRÁLYI HONVÉDELMI MINISZTER.

Debreczen thj. város közönségének

DEBRECZEN.

Budapest, 1914. évi július hó 24-én.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t.-cz. 4. §-a alapján teljesített személyes szolgáltatásokért az idézett törvény 7. §-a alapján megállapított térítéseket (díjazásokat), valamint a törvény 10., 11., 14., 21. és 22. §§-aiban említett dologi szolgáltatásokért megállapított térítési tételeket az idecsatolt kimutatásokba foglalva oly felhívással közlöm a törvényhatósággal, hogy a kellő számban idecsatolt kimutatás példányokat a járásoknak (városoknak), nagyközségeknek és körjegyzőségeknek azonnal adja ki és az azonnali közhirre tétel iránt haladéktalanul intézkedjék.

Mindazon hadiszolgáltatások igénylése alkalmával, melyekre nézve a törvény bizottsági eljárást ír elő és amelyekre nézve eddigi rendelkezésemmel a bizottságikénti megalakításáról gondoskodás még nem történt, a bizottságot a következőképen kell összeállítani:

A bizottság tagjai:

a) annak az elsőfoku közigazgatási hatóságnak egy tisztviselője, amely hatósághoz az átadási hely tartozik, mint elnök,

b) egy katonai képviselő,

c) a pénzügyi hatóság egy képviselője.

A bizottsági eljárásba szükség esetén, vagy a bizottsági tagok bármelyikének kivánságára egy szakértő vonandó be.

Ha a bizottsági tagok nincsenek egy véleményen, becslésük átlaga veendő értékül, illetve állapítandó meg térítésül.

A miniszter helyett:

Karácsony,
államtitkár.

IFJ. BARTHA ISTVÁN
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

KÖVEZŐ-MESTER ÉS
UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsitútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgállok. — Telefon 785. szám.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikk alapján igénybevett személyes szolgáltatásokért (7. §.), járművekért és állatokért (10. §.), gépjárművekért (11. §.), a bevont galambokért (14. §.) és az állatok elhelyezéseért (21. §.) a következő térítéseket állapítom meg.

A személyes szolgáltatásokért a következő térítések fizettetnek:

A szolgáltatás minősége	N A P I		Megjegyzés
	dijazás K	e l l á t á s	
Orvos	a IX. rangosztály legalsó fokozatába tartozó havidíjasok pénzilletményei szerint	Egészségügyi intézetekben vagy a fegyveres erő kíséretében teljesített szolgáltatásnál ez ellátás természetbeni élelmezésből, vagy ha ez nem volna lehetséges, ennek pénzértékéből áll.	A díjazás kifizetésére, valamint esetleges, a szolgáltatással kapcsolatos utiköltségekre a katonai illeték-szabályzat határozványai irányadók.
Okleveles technikus (mérnök)			
Állatorvos			
Betegápoló	8		
Betegápoló segéd	5		
Chauffeur (mechanikus gépész)	5		
Kalauz a szállítási eszközöknél	5		
Kovács a szállítási eszközöknél	5		
Fuvaros vagy málhás állatvezető	3		
Csoportvezető a vágómarha-szállítmányoknál	5		
Vágómarhahajtsár	3		
Napszámos, lóvezető	3		

A fogatos járművekért és állatokért a következő térítések fizettetnek:

egy kétfogatu lófogatért	6 K	két felszerszámozott hámoslóért	4 K
„ egyfogatu „	4 K	egy málhás állatért	2 K
kétfogatu ökörfogatért	5 K	egy hátszlóért	3 K

A gépjárművekért a következő napi térítések fizettetnek:

egy motoroskerékért mellékkocsi nélkül	4 K	egy teherszállító automobilért és pedig 1500	
egy motoroskerékért mellékkocsival	5 K	kg.-ig terjedő raksulllyal	25 K
egy kétüléses (beleértve a vezető ülését)		1500 kg.-tól 3000 kg.-ig terjedő raksulllyal	30 K
személyszállító automobilért	15 K	3000 kg.-nyi raksulllyon felül	35 K
egy több üléses személyszállító automob-		szántó- v. utimozdonyért, v. más vontató-	
bilért	20 K	gépért	40 K
egy autobuszért	30 K	egy kétkerekű pótkocsiért	5 K
		egy négykerekű pótkocsiért	10 K

Az átvett galambok darabjáért kárpótlásul — amennyiben nem tilalom ellenére tartott galambokról van szó — 3 korona térítés fizettetik.

Egy marhának istállóban, pajtában, szinben vagy félfödél alatt való elhelyezéseért, beállítási díj fejében naponként két fillér, egy juhnak, vagy más, leszurásra való állatnak elhelyezéseért pedig 1 fillér fizettetik.

M. kir. honvédelmi miniszter.

11,860 számhoz.

eln. 8/1914.

Kimutatás**az élelmiczkék váltságairól és térítési tételeiről 1914. évre.****a) A hadi élelemadag váltsága**

és pedig :	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
egy teljes hadi élelemadag váltsága	—	—	1	83
Ebből esik:				
az étkezési adagra	1	52	—	—
a kenyérre	—	27	—	—
a dohányra	—	04	—	—
Az étkezési adag áll:				
2 adag kávéból	—	32	—	—
1 adag marhahusból	—	60	—	—
1 adag főzelékből elkészítési szükségletekkel együtt	—	16	—	—
1 adag italból	—	44	—	—
Egyes étkezésekért térítendő:				
egy reggeliért	—	—	—	25
egy ebédért	teljes husadaggal	—	1	15
		fél husadaggal	—	85
egy vacsoráért	fél husadaggal	—	—	69
		hus nélkül	—	39

b) A várélelemadag váltsága

és pedig :	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
kenyérért	—	—	—	27
rántott levesért	—	03	—	—
marhahusért	—	45	—	—
főzelékért az elkészítési szükségletekkel együtt	—	20	—	—
italért	—	26	—	—
tehát az étkezési adagért	—	—	—	94
dohányért	—	—	—	04

c) A betegek és sebesültek részére kivételesen nem természetben kiszolgáltatott étkezések váltságdíjai

és pedig	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
a reggeliért	—	25	1	98
az ebédért	1	32		
a vacsoráért	—	41		
} beleértve 1/3 adag kenyeret				

d) **Téritési tételek** közvetlenül a csapatoknak vagy valamely élmező intézetnek szállított élelmiszerek után, beleértve az élő vágómarhákat és leszurásra való állatokat.

Élelmi tárgyak		T é r i t é s						
		a	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országában		Boszniában	
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
Kenyérgabona és szemes takarmány	buza	q	29	—	28	50	30	—
	rozs		21	50	21	—	22	55
	kétszeres		24	90	24	50	23	—
	árpa		20	—	19	10	19	50
	zab		20	—	19	50	20	—
	tengeri		22	—	21	—	20	30
	bükköny		27	—	26	60	24	50
Liszt	buza kenyérliszt	q	39	—	38	50	40	—
	rozs kenyérliszt		35	—	37	40	38	20
	buza kétszersült liszt		42	50	40	50	42	—
	buza főző liszt		43	—	42	10	41	10
	tengeri főző liszt		34	—	33	70	31	50
	liszt hüvelyesekből		35	—	—	—	24	—
Kész kenyér (helyszokásos)	buza kenyér	klg.	—	50	—	40	—	42
	rozs kenyér		—	40	—	37	—	38
	vegyes kenyér		—	44	—	39	—	40
Száras főzelék	rizs	kilogramm	—	70	—	70	—	65
	árpakása		—	60	—	62	—	60
	dara		—	60	—	52	—	60
	bab		—	55	—	50	—	40
	lencse		—	75	—	70	—	65
	borsó		—	70	—	75	—	70
	hámozott borsó		—	80	—	75	—	90
	köleskása		—	52	—	50	—	40
	pohánka (tatárka, haricska)		—	50	—	52	—	70
	tarhonya		1	35	1	08	1	10
	egyéb szárított tészták		1	15	1	50	1	30
	makaróni		1	20	1	20	—	95
Friss főzelék	burgonya	klgr.	—	13	—	13	—	11
	egyéb friss főzelék (káposzta, kelnemüek, répa stb.)		—	40	—	28	—	35
	savanyu káposzta és savanyu répa		—	31	—	33	—	35

Élelmi tárgyak		T é r i t é s							
		á	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országában		Boszniában		
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
Élvezeti cikkek és fűszerek	kávésző	kg.	4	50	4	50	4	20	
	tea		12	50	12	50	12	—	
	kakao		7	50	7	50	7	20	
	czukor		1	15	1	20	1	30	
	só		—	26	—	28	—	30	
	bors		3	—	3	—	3	—	
	paprika		4	50	4	10	3	50	
	köménymag		1	50	1	80	2	—	
	száritott leveződség		3	—	3	40	3	—	
	hagyma		—	24	—	24	—	50	
	foghagyma		—	65	—	71	—	50	
Italok, eczet és olaj	bor	l	1	40	1	30	1	20	
	sőr		—	50	—	70	—	80	
	pálinka		1	90	1	80	1	80	
	rum		3	60	3	80	3	60	
	konyak		8	—	7	50	7	—	
	eczet		—	30	—	23	—	40	
	ételolajak		2	90	2	90	1	30	
Hus, zsiradék és sajtok	élő vágómarha (tenyész és tejelő állatok kivételével), ökrök, tehenek stb.		élősuly q	108	—	99	—	108	—
	leszurásra való élőállatok	juhok		110	—	84	—	90	—
		sertések		160	—	142	—	150	—
		kecskék		105	—	100	—	100	—
		borju		180	—	150	—	160	—
	friss hus kivágott állapotban	marhahus	q	200	50	200	50	190	—
		juhhus		180	—	160	—	150	—
		sertéshus		250	—	220	—	260	—
		kecskehus		150	—	160	—	150	—
		borjuhus		275	—	275	—	250	—
	füstölthus	265	—	265	—	270	—		
	szalámi	550	—	530	—	750	—		
	egyéb tartós kolbászok	340	—	320	—	350	—		
szalonna	250	—	230	—	310	—			

Élelmi tárgyak		T é r i t é s							
		à	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országaiiban		Boszniában		
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
Hus, zsiradék és sajtok	disznózsir	q	260	—	240	—	290	—	
	vaj	kg.	4	10	4	40	5	—	
	sajt		2	50	3	—	3	20	
Takarmánycikkék	széna	q	12	—	9	90	10	—	
	zabdara		25	—	32	—	20	—	
	árpadara		24	50	40	—	21	—	
	tengeri dara		27	70	30	—	20	—	
	korpa		15	—	17	—	18	—	
	szalma		6	30	5	50	6	50	
Tüzelő-, világító- és üzemanyagok	kemény- puha-	tüzifa	m ³	12	50	14	20	10	50
	kőszén		11	—	9	90	7	75	
	faszén	q	4	—	4	50	2	25	
	pirszén (koks)		14	—	13	60	12	90	
	kőolaj	q	5	—	6	80	13	50	
	világító olaj		—	40	—	55	—	45	
	Üzemanyagok motoros járművek számára	benzin	kg.	1	—	1	20	1	20
		szesz		—	80	1	—	—	95
motorolaj		—		95	1	50	1	50	
sűrített zsiradék		1		20	1	60	1	40	
gépolaj		—		70	—	70	1	40	
karbid		—		60	—	80	—	90	

Debreczen város és a mozgósítás.

Debreczen város tanácsa hétfőn tartott ülésén állapította meg azokat az intézkedéseket, amelyek a *mozgósítás folytán* szükségessé váltak. Ezeket az intézkedéseket Kovács József polgármester előterjesztése alapján 16,618—1914. sz. határozatában a következőkben foglalta össze:

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a mozgósítás folytán a következő intézkedéseket teszi, illetőleg az alábbiakat rendeli el:

1. Elrendeli, hogy a városházán, mint központon a kivételes állapotok miatt éjjeli ügyelet

tartassék. Az éjjeli ügyelet tart este 6 órától másnap reggel 8 óráig egyhuzamban. Az ügyelet (inspekció) helyiségéül a *polgármesteri titkári hivatal* és a mellette levő ugynevezett *könyvtárszoba helyiségét* jelöli meg. Az ügyelet telefonszáma 25.

Ezen ügyelet tartását azért rendeli el, hogy a városházán mindig tartózkodjék egy olyan tisztviselő, aki az alább megállapított hivatalos órák után is *mozgósítási és katonai ügyekben felvilágosítással szolgáljon* s aki ezen ügyekben éjjel érkező hivatalos megkeresések, felsőbb hatósági rendeletek, táviratok, telefon-üzenetek át- és

felvételére állandóan rendelkezésre álljon s esetleg a polgármestert értesitse. Az inspekciónak tartásával a tanácsnoki és jegyzői kar (fogalmazási szak) alább megnevezett tagjait bizza meg, akik mellé egy-egy hajdu osztandó be.

2. Felhívja a rendőrfőkapitányt, utasítsa a rendőrségi központi ügyeletet, hogy a városházán éjszakai ügyeletet tartó tisztviselő rendelkezéseit haladéktalanul és a legpontosabban teljesítsék.

A városházi központi ügyelet tartására a következőket rendeli ki:

Julius hó 27-én (hétfőn) éjjel dr. *Tatay Zoltán* tb. aljegyző.

Julius hó 28-án (kedden) éjjel *Szabó Elek* tb. tanácsnok.

Julius hó 29-én (szerdán) éjjel dr. *Vass Károly* tb. aljegyző.

Julius hó 30-án (csütörtökön) éjjel dr. *Vargha Elemér* tanácsnok.

Julius hó 31-én (pénteken) éjjel dr. *K. Tóth Mihály* tanácsnok.

Augusztus 1-én (szombaton) éjjel dr. *Tóth Emil* tanácsnok.

Augusztus hó 2-án (vasárnap) éjjel *Kondor Kálmán* főszámvevő.

Augusztus hó 3-án (hétfőn) éjjel dr. *Hegedüs István* tb. tanácsnok.

Augusztus hó 4-én (kedden) éjjel dr. *Vásáry István* tb. tanácsnok.

A folyó évi augusztus hó 5-től kezdődőleg, amennyiben időközben más intézkedés nem történék, a fenti sorrend ismétlődik.

Kimondja a városi Tanács, hogy tekintettel arra, miszerint a fenti sorrendben ügyeletet tartó tisztviselők a jelzett napokon egész éjszaka fenn vannak s szolgálatban állanak, az éjszakai ügyeleti szolgálatot követő napon az illető tisztviselő a hivatalos órák betartására nem kötelezhető.

Nappali időben reggeli 8 órától esteli 6 óráig, a katonai és illetőségi ügyosztály, illetve annak vezetője és az ügyosztályba beosztott alkalmazottak állanak a mozgósítási és egyéb katonai kérdésekben rendelkezésre. Elrendeli, hogy a hajduórmester a folyó évi július hó 27-től kezdődőleg további intézkedésig minden éjjelre (este 6 órától reggel 8 óráig) a városházi központi ügyeletet tartó tisztviselő mellé és annak rendelkezésére egy-egy hajdut osszon be, aki a szolgálat megkezdése előtt az ügyeletet tartó tisztviselőnél jelentkezni és annak rendelkezéseit betartani és pontosan teljesíteni tartozik. A városházi központi inspekciónak részére a városi Tanács egy éjjelre 4, azaz négy korona díjazást állapít meg.

A városházi központi ügyeletet tartó tisztviselő köteles a hivatalos órák letelte után este

6 órától másnap reggel 8 óráig a városházára: a polgármester, a városi Tanács, a katonai és illetőségi ügyosztály, illetve vezetője, vagy esetleg más városi hivatal címére érkező megkereséseket, leveleket, rendeleteket, táviratokat, vagy telefonüzeneteket átvenni s azokban, amennyiben halaszthatatlan sürgősséget igénylő, a szükséghez képest azonnal eljárni, intézkedni, illetőleg amennyiben saját hatásköre szerint intézkedni nem óhajt, vagy ha „bizalmas“, „saját kezébe“ jelzésű megkeresések, felsőbb hatósági rendeletek érkeznek, azokat a város polgármesteréhez, vagy a katonai ügyosztály vezetésével megbízott tanácsnoknak azonnal eljuttatni köteles s szolgálata letelte után a szolgálati ideje alatt történt fontosabb mozzanatokról a város polgármesterének, szóban, esetleg írásban jelentést tenni köteles.

3. Minthogy az Egyháztéri régi gazdasági tanintézet, valamint a Szent-Anna-utcai leányiskola helyiségei mozgósítás esetére ideiglenes kórházakul jelöltettek ki a katonai vezetés részéről: a városi Tanács utasítja a h. főmérnököt, hogy ezen iskolákban levő padokat és egyéb butorzatot hordassa ki, a termeket haladéktalanul üríttesse ki. A katonai és illetőségi ügyosztályt felhívja, hogy erről az illetékes katonai intézőséget értesitse s bocsássa a jelzett helyiségeket azok rendelkezésére. Ezen intézkedéséről tudomásulvétel végett a reform. és róm. kath. iskolaszéket értesíti.

4. Elrendeli, hogy a debreczeni Népiroda azon bemutatott hirdeteménye, illetve felhívása, melyben a mozgósítás és az esetleges háboru tartama alatt mezőgazdasági és az ipari munkásközvetítésre vállalkozik, a városi nyomdában hirdetemény alakjában fehér papíron 200 példányban kinyomattassék és a kész példányok a debreczeni Népiroda elnöksége rendelkezésére bocsáttassék. Az ipari és mezőgazdasági munkásközvetítő helyiségéül a mezőrendőrkapitányság Csapó-utcai hivatalos helyiségében a rendőrfőkapitány közbenjöttével kijelölendő helyiségeket bocsátja át.

5. A mozgósítás folytán előállott kivételes állapotok miatt ideiglenesen és a további intézkedésig a hivatalos órákat folyó évi július hó 28-ától (kedd) kezdődőleg délelőtt 8–12-ig, délután 3–6-ig állapítja meg és elrendeli, hogy a város összes hivatalaiban (ideértve a rendőrséget, az árvaszéket, a mérnöki hivatalt stb.) ezen új hivatalos órák a tisztviselők és alkalmazottak, valamint a szolgaszemélyzet által a legpontosabban megtartassanak.

6. Miután a tűzoltóságnál használatban levő honvédkincstár tulajdonát képező lovak közül 4 bérlovat a mozgósítás folytán elvittek: a városi Tanács felhívja Medgyaszay Miklós tanács-

nokot, miszerint a tűzoltóság rendelkezésére álló lovak számát állapítsa meg, amennyiben a szolgálat és tűzbiztonság érdekében szükségesnek látná, gondoskodják arról, hogy az elvitt 4 ló a tűzoltó-főparancsnok kijelölése alapján és nevezett közbenjöttével a város köztisztasági és fuvarozási vállalata lovaiból pótoltsák.

7. Tudomásul veszi a városi tanács, hogy az adóügyi tanácsnok az összes végrehajtási eljárásokat felfüggesztette és miután Csóka Sámuel tb. főjegyző, tanácsnok, az adóügyosztály főnöke, valamint helyettese, az adófőtiszt a mozgósítás folytán katonai szolgálatra behívott, az adóügyosztályt vezető tanácsnok helyettesítésével Szabó Elek tb. tanácsnok, I-ső aljegyzőt bizza meg.

8. Tudomásul veszi végül, hogy a házipénztárnok és házipénztári ellenőr katonai szolgálatra behívása folytán a város polgármestere akként intézkedett, hogy a házipénztárnoki teendőket délelőtt 8—12-ig Koszorus Kálmán gyámpénztárnok lássa el, aki délután 3—6-ig pedig mint gyámpénztárnok fog működni.

9. Fölhívja a tűzoltó főparancsnokot, miszerint jelentse be, hogy a tűzoltóság szolgálatában hány hivatásos tűzoltó maradt, hogy ezek javadalmazása félhónaponként továbbra folyósítsák.

Végül elrendeli a városi tanács, hogy ezen fent egytől kilenc pontok alatt tett intézkedése az érdekeltek tudomására hozassék.

Miről fentnevezettek, a város összes hivatalait és a Város című lapot értesíti.

Felhívás a lótulajdonosokhoz.

A lótulajdonosok értesítettnek, hogy miután a lovak osztályozása az 1873. évi XX. t.-c. alapján hajtatik végre, a mozgósítási hirdetményben megjelölt napokon az abban megjelölt helyen reggel 5 órakor a folyó évben nyilván tartott lappal ellátott lovakon kívül az 1912. évben alkalmasnak osztályozott, valamint a folyó évben nyilván tartó lap nélkül alkalmasnak osztályozott lovak is elővezetendők.

Felhivatnak továbbá a lótulajdonosok, hogy fenti kötelezettségüknek pontosan tegyenek eleget, mivel ellenkező esetben a legszigorubbán fognak büntettetni.

*Debreczen sz. kir. város
katonai és illetőségi ügyosztálya.*

A város lótenyésztő gazdái, kik a lóavató bizottságok elé tartoznak alkalmasnak osztályozott és nyilván tartási lappal ellátott lovaikat vezetni, felhivatnak azon előnyre, melyben az esetben részesülnek, ha a naponként besoro-

zandó lómenyiséget önként felajánlják; mert ezáltal tíz százalékkal magasabb vételárat biztosítanak magoknak.

Minden nap reggelén a lóavató bizottság elnöke kérdést fog intézni a tenyésztő közönséghez ez iránt.

Érdeklükben áll tehát a lótenyésztőknek, hogy tömörüljenek és ez irányban nyilatkozatukat a lóavató bizottság elnökének az avatás megkezdése előtt tegyék meg.

Megjegyeztetik, hogy becslés útján besorozott lovak ritkán érik el az árukat.

Az átlagos ár hátaslóért 800 korona, jobb hátaslóért 900 koronában van megállapítva.

A lóavató-bizottság elnöksége.

A debreczeni egyetem ügye.

Irta: **Zsigmond Sándor.**

(Folyt. és vége.)

III.

A törvényjavaslat.

1911 november hó utolsó napjaiban készen van s december 1-én a törvényhozás asztalára tétetett le az új egyetemekre vonatkozó törvényjavaslat, mely végre megoldja a feszült várakozást. Dönt a hely felett. De egyidejűleg megdöbbenést idéz fel sokak lelkében a törvényjavaslat azon szakasza, mely szerint Debreczenben csak a theologiai, jogi s bölcséleti tanfolyamok kezdik meg a működést, míg az orvosi fakultások legfeljebb 1922 után.

A kedélyek megnyugtatóására azonban csakhamar enyhít a törvényjavaslat ama szakaszán a közoktatási bizottság, melyben dr. Láng Lajos báró és Bakonyi Samu országgyűlési képviselők közbejöttével elfogadnak egy módosító javaslatot, mely szerint ha Debreczenben időközben (tehát 1922 előtt) az egyetemi oktatás céljának megfelelő közkórház állítatik fel: az orvosi kar is azonnal megkezdheti működését.

Anélkül, hogy e történeti rövid összefoglalásban politizálni kívánnánk, kifejezést kell adnunk a másik nagy aggodalomnak, mely a politikai helyzetből merült fel. Ez az aggodalom az volt: mikor lesz a javaslatból törvény!? Hogyan, mi módon jut a törvényhozás abba a helyzetbe, hogy azt letárgyalja, törvényerőre emelje s a kormány a szentesítés után a kivitel munkájához foghasson?

Voltak optimisták, kik reménykedtek. De voltak pesszimisták, kik szorongva gondoltak a javaslat sorsára. Nemcsak magáért a javaslatért, hanem a függőben levő dolgokért. A város vezetői a hely, az építések, az ezekkel kapcsolatos teendők mérve, terjedelme, a felajánlott készpénz

előteremtése, a napról-napra súlyosodó pénzügyi viszonyok; a főiskola vezetői az akadémia vagy főgimnázium kitelepítése, az internátusok szervezése s kezelés miatt voltak lekötött állapotban, annál inkább, mivel a kitelepítendő, vagy újból létesítendő intézmények megvalósítása a régi terhek viselése egyidejűleg elviselhetlen terhet rótt a főiskola és egyházkerület pénztáaira.

De habár bizonytalan volt is a törvényjavaslat tárgyalásának sorsa, a kibontakozás előmunkálata mégis kezdetét vette.

Először is a közoktatási államtitkár, a mostani igazságügyi miniszter kereste meg a tanácsot, hogy haladéktalanul készíttessen a Nagyerdő azon részéről, hol az egyetem elhelyezendő lesz, terep-rajzot, mely alkalmas legyen arra, hogy az egyetemi épületek, klinikák, előadási termek, botanikus kert, növényház stb. terveinek elkészítésével megbízott műszaki közeg, emelkedést és mélyedést meghagyandó és parkszerűen kezelendő fák elhelyezkedését figyelembe véve, az elhelyezési, besztási munkálatot elkészíthesse.

Ez a rendelet 1911 december hó folyamán végrehajtott. A tanács a telepfelvétel munkáját elvégeztette s 1912 február hó elején felterjesztette azt a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba.

Majd a tervező műszaki tanácsos: Korb Flóris elkészítvén az egyetemi épületek elhelyezési rajzait, azokat a miniszter leküldte a tanácshoz.

Eszerint a Nagyerdő kijelölt részén helyezettnek el:

1-ször. A terület fő tengelyében az egyetem fő épülete, a jog- és államtudomány, bölcsészet, nyelv és történettudományi karok céljaira szolgáló épület, középszárnyában az Aulával, az internátust magában foglaló oldalszárnyakkal, mögötte a természettudományi és matematikai intézetekkel.

2-ször. Ezekből jobbra az orvosi kar klinikáinak csoportja, a bonctani intézet által kapcsolódva az előbbi épületcsoporthoz.

3-ször. Szomszédosan a klinikákhoz, ezektől 15 méterre, széles, kettős fasorral elválasztva azon terület, melyen a város a közkórházat építteti fel.

4-er. Az 1. és 2. pontban felsorolt intézetek háttérében a botanikus kert, középen a növény-tani intézettel.

5-ször. Az ugyancsak az 1. és 2. alatti intézetek által határolt jobb oldali terület a szükséges gazdasági épületek, u. m. a gazdasági hivatal, klinikai főző- és mosókonyha, kázanterem és viztorony. Ez utóbbiak az összes egyetemi épületek központja fűtésére, vízvezeték és esetleg villamvilágítással ellátására szolgálnak.

6-ször. A bal sarokban egy sporttelep, az egyetemi atletikai sport céljaira.

7-szer. A főépület mindkét oldalán egy-egy nagyobb területrészt, melyeken tervbe vehető olyan villacsoport, mely az egyetemi tanároknak lakásul szolgálna.

Az egész terület 30 méteres széles uttal veendő körül, melyen a nyirbátori vasút vonala és a kör-villamos létesíthető.

Perem, az északi oldalon, mintegy a botanikus kert védelmére, 9000 négyszögöl terület, a város részére felhagyva, hogy ott villatelkeket alkothasson és hasznosíthasson.

E tervet megküldésével egyidejűleg felhívja a miniszter a városi tanácsot, hogy:

1-ször a vizellátásról, 2-szor a csatornázásról adjon megnyugtató felvilágosítást és 3-szor a városrendezési tervet szempontjából — az egyetemi főépület tengelyébe vezetőleg — a Péterfia-utcai egyenes vonalban, egy utca nyitására s ugyancsak az egyetemi főépület tengelyéből futó, mintegy átlót képező utca nyitására tanácskozzék.

A városi tanács a leküldött műszaki tervet, a feltett kérdésekre adandó véleményes javaslatát végett kiadta a mérnöki hivatalnak.

Mig a mérnöki hivatal véleményes javaslatát elkészítette s a tanácshoz visszaterjesztette volna, azalatt, az ismert politikai viszonyok közt az egyetemi törvényjavaslat az országgyűlés képviselőházában és a felsőházban letárgyalatott, elfogadtatott s ő felsége koronás királyunk által a folyó év július hó 7-én szentesített.

A szentesített törvény ugyancsak a folyó év július 26-án, amint ezt a vallás- és közoktatási miniszter ur a városi tanáccsal tudatta, az 1881. évi LXVI. t.-c. értelmében életbe lépett.

A törvény életbe lépése folytán felhívja a miniszter a városi tanácsot, hogy a szentesítést nyert 1912. évi 36-ik t.-c. 3. §. második bekezdésének rendelkezéséhez képest az 5 millió kor. felajánlott készpénz hozzájárulást az állampénztárba szállítsa be; a felajánlott ingatlanok (Nagyerdő, Bábaképezde, Egyháztéri telkek tulajdonjogának az államkincstár nevére átíratásáról gondoskodjék.

A városi tanács úgy az elhelyezésre vonatkozó műszaki tervek beküldése alkalmából feltett kérdésekre, mint a legutóbbi rendeletben foglalt felhívásra a következőkben felelt:

A debreczeni tudományegyetemnek a Nagyerdő kijelölt területén elhelyezésére vonatkozó tervek leküldése alkalmából, a 41,777—1912. számú leiraton úgy az elhelyezés, mint az azzal összefüggésben álló vízszolgáltatás, csatornázás kérdését illetőleg, beható tárgyalás után tisztelettel jelentjük, hogy:

1-ször. Vízvezetékünk előreláthatólag még ebben az évben üzembe lesz helyezhető. E szerint olyan időben, midőn az egyetemi építkezések

még nem kezdődtek meg s így lesz mód és alkalom meggyőződni arról, hogy vízvezetékünk milyen szolgáltatási képességgel bír.

Ennélfogva nem forog fenn annak szüksége, hogy az egyetem vízzel való ellátása végett már most külön telepről gondoskodjunk. A városi vízmű föcsöve közvetlen az egyetem területe mellett fektettetik le. Az ezer köbméter tartalmu viztorony a nagyerdei sétány másik oldalán, de az egyetem telkétől alig pár száz méternyire épül. Ez a helyzet olyan, hogy az egyetemnek vízzel ellátása teljesen megnyugtató.

2-szor. Az egyetem területét, mint arról meggyőződünk, a város csatornahálózatába foglalni nem lehet. Külön gyűjtőről gondoskodunk tehát, melynek terve munkába van véve s remélhetőleg 30 napon belül tárgyalás alá kerül.

3-szor. Az elhelyezésre vonatkozó műszaki tervet kiadtuk a város építettő bizottságának. Míg az le nem tárgyalja, a kérdésben levő felvezető utakra nézve nem nyilatkozhatunk.

4-szer. Amennyiben az egyetem telkén a Debreczen—nyírbátori helyiérdekű-vasut bevezető sín-párja keresztül fut, ennek innen kihelyezése iránt, a részvénytársaság igazgatójával a tárgyalást azonnal megkezdjük.

Ami közelebbről Nagyméltóságodnak örömmel tudomásul vett leiratát illeti, hogy az új tudomány egyetemre vonatkozó 1912. évi XXXVI-ik t.-c. szentesítést nyert s 1912 július 26-ik napján életbe lépett, egész tisztelettel a következőkben válaszolunk:

1-szor. Bár törvényhatósági biz közgyűlésünk az 5 millió korona készpénz segélyt az egyetemi épületek építési költségére ajánlván fel, abban a meggyőződésben voltunk, hogy ezt az összeget városunk az építés megkezdésekor s a munka előrehaladásához képest folyósítja, mindazáltal tekintettel a törvény 3-ik szakaszának rendelkezésére, sietünk az összeget az állam pénztárába beszoigáltatni.

Miután azonban ez összeg fedezete a város által felveendő nagykölcson terhére utaltatott, erre vonatkozó bizottsági határozatunk pedig most van felterjesztve kormányhatósági megerősítés alá: míg ez meg nem történik, addig ez összeg befizetését függőben kell tartanunk.

2-szor. 1911 július 9-ik napján tartott közgyűlésünk 174/911. bkgy. számu határozatában kifejezést adtunk azon nézetünknek, hogy az egyetemi aula és a központi hivatalok elhelyezése mind az állam, mind a városra nézve kedvezőbben oldható meg, — a Péterfia-, Nyomtató-utca közötti telkek melözésével. — Megküldetvén hozzánk az egyetemi épületek elhelyezésére vonatkozó műszaki tervezet, megnyugvással fogadtuk, hogy az egyetemi aula és központi hivatalok épülete is a nagyerdön épül.

Ennélfogva első sorban méltóztassék afelett dönteni, hogy hol lesz tehát elhelyezve a kérdéses központi épület s mi csak azután tehetünk lépéseket a további teendők iránt.

3-szor. A nagyerdei területre s általában az egyetem ügyével kapcsolatos ingatlanoknak az állam tulajdonába átíratása tárgyában azonnal meg tesszük a kellő intézkedést, mihelyest az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakaszában elrendelt névszerinti szavazás, mely most van folyamatban, — megtörtént s vonatkozó határozatunk felsőbb jóváhagyást nyert.

Ez a szavazás is megtörtént. — Egyetlen szavazat kivételével, — a törvényhatóság összes jelenlevő tagjai készséggel járultak ahoz névszerinti szavazással, hogy a nagyerdön az egyetem és klinika építésére felajánlott 117 holdnyi erdő területet, a kész bába képezdét és telkét, örök használati joggal telekkönyvileg átadják az államkincstárnak azzal a telekkönyvi feljegyzéssel vagy megszorítással, hogy ha mégis valamikor azon telken megszűnnék a tanítás, a telek a rajta levő összes építményekkel minden viszontszolgáltatás nélkül vissza száll a városra.

Törvényhatóságunknak ez a határozata is megerősítést nyervén, gondoskodni kellett a felajánlott 5 millió korona egyetemi és a 3 millió klinikai építési költség előteremtése iránt.

Az előbbire nézve az volt a vallás- és közoktatásügyi kormány álláspontja, hogy a város az 5 milliót, mint alapítványt fizesse be az állampénztárba. Ha nem tudja a tőkét megfizetni: fizesse a törvény életbe léptétől számítva annak 4%-os kamatát. A klinika építéséhez pedig fogjon hozzá a város minél előbb, hogy az orvosi egyetem, legkésőbb 1917-ben megkezdhesse működését.

Hozzas iratváltás után — valás- és közoktatási miniszter ur a tőkére nézve elállott előbbi követelésétől és elfogadta a törvényhatóságnak azt az ajánlatát, miszerint 1914 május 1-től járólag utólagosan, féléves részletekben fizeti a város az 5 millió korona 4% kamatát 1916 december 31-ig. Ekkor befizeti az öt millió korona tőkét. A klinika építésére nézve elfogadta azt, hogy az arra felajánlott 3 millió korona költséggel az építést átveszi. Ezt kellett felajánlani a városnak már azért is, hogy a város részéről vállalt és az állam részéről kiegészítendő — azaz 420 ágy helyett 640 ágyra tervezett klinika, a szükséges és kellő tantermekkel egyöntetűen legyen felépítve és berendezve.

A megállapodásokból kifolyólag megalkotott az egyetemi építettő bizottság, melynek tagjaivá kinevezettek a kormány részéről dr. Tóth Lajos min. tanácsos elnöklete alatt: dr. Mandelló Gyula jogakad. tanár, Kertész K. műépítész, Jakabffy Zoltán főmérnök, dr. Kállay Tibor, Jendrassik Alfréd — vagy helyetteseikül:

dr. Papanek Ernő, Joó István kir. mérnök és végre a bizottság jegyzőjeül: Mészáros Károly min. titkár. A város részéről a bizottság tagjai lettek: Domahidy Elemér főispán, Kovács József polgármester, dr. Magoss György t. főügyész, dr. Tóth Emil tanácsnok, dr. Kenézy Gyula törv.-hat. biz. tag; a főmérnök vagy helyettese; a tiszántuli egyházkerület részéről: dr. Baltázár Dezső püspök, gróf Deegenfeld József főgondnok; a debreczeni ref. egyház részéről: Dicsőfi József a presbitérium lelkészi elnöke. Építési ellenőrző: Keleti Gerő műszaki tanácsos.

Ennek a bizottságnak munkája folytán a klinika építése megkezdődött.

Az egyetemi telkek átengedélyezésére vonatkozó közgyűlési határozat jóváhagyása után, a közoktatási kormány — az ingatlanok átadhatása végett — a szerződés megkötését elrendelte. A szerződés elkészült.

Magában foglalja mind azokat az irományokat, melyekkel Debreczen szab. kir. város közönsége telkekben, építményekben, készpénzben, az egyetem létesítéséhez járul, — mind pedig azokat a kötelezettségeket, melyeket az állam magára vállal, hogy t. i. megépíti a debreczeni tudomány egyetemet és abban fenntartja:

- a) a református hittudományi;
 - b) a jog- és államtudományi;
 - c) a bölcsészeti — nyelv-történelem, — természettudományi és matematikai;
 - d) az orvosi teljes négy karu egyetemet.
- Viseli abban az összes személyi- és dologi kiadásokat, az ingatlanok közterheit és a bekebelezéssel járó kiadásokat.

De mert ez a szerződés nem fedi egészen a közgyűlési határozatokat, — alá nem iratott. — A kir. jogügyek képviselőjében megjelent Dr. Bachó Elek előtt — a város képviselőjében Kovács József polgármester és, dr. Magoss György t. főügyész urak, jegyzőkönyvet vettek föl, és kifogásolták, hogy:

1. Kimaradt a szerződés első pontjából az a kikötés, miszerint ha az egyetem céljaira átengedett telkek és épületek megszűnnek a debreceni egyetem céljaira szolgálni: a telkek az akkor rajtok levő összes építményekkel és ezek tartozékaival, minden ellenszolgáltatás nélkül vissza szállnak a város tulajdonába.

Ez a kikötés pedig jogos, a város közönsége nem csak pusztá telket ad, — ad öt milliót az egyetemre, három milliót a klinikára, a bábaképezdét pedig egészen a maga pénzén építteti meg.

Ennek a kikötésnek a jogosultságát maga a miniszter is elismerte 157.929—1913. IV. sz. leiratában, midőn azt mondja: „ebbe a szerződésbe csak azon korlátozás veendő be, hogy a különböző vagyon elemek *addig marad-*

nak a kincstár tulajdonában, amíg azok a debreczeni tud. egyetem és a volt kapcsolatos intézmények céljaira szolgálnak.“

2. Kifogást emeltek az ellen a kifejezés ellen, hogy a csatornát, viz- és gázvezetéket az egyetem telkére bevezeteti. Mert a kötelezettség csak a telekig szól. Bevezetése, szétosztása az államkincstár terhe.

3. De töröltetni kérték ezeket a bizonytalan kifejezéseket is: „minden valószínűség szerint a rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz mérten“ fogna az építkezés haladni. Mert ezek a kifejezések az egyetem orvosi karának megnyitását hosszú időre odázhatnák el.

Ezt a jegyzőkönyvet a kir. jogügyek képviselője magával vitte, hogy vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz terjessze a kérelem és kifogás méltányos figyelembe vétele végett.

A szerződés kérdése tehát még függőben van.

Az építés munkája azonban már kezdetét vette s remélhetjük, hogy nagyobb fennakadás nélkül menni fog az, míg a nagy munka véglegesen befejezve nem lesz.

Nagy elismeréssel kell tudomásul vennie városunk közönségének, hogy tudomány egyetemünk, a hittudományi, jogi- és bölcsészeti karokkal, az ősz kollégium falai közt az 1914-ik év szeptember első napjaiban megnyílik.

Ezt a nagy elismerést ki kell, hogy váltsa lelkünkben a tiszántuli egyházkerület nagy áldozatkészsége, amely szerint magára vállalta, hogy az 1914—15., 1915—16. és 1916—17. években, a hittudományi karon lekötött 70 ezer korona járulékon kívül évenként hatvan-hatvan ezer koronát fizet az átmeneti időszak költségeire az államnak, és gondoskodik előadó termekről, ezek felszereléséről, tisztántartásáról, fűtéséről, világításáról, a város közönségének minden megterhelése nélkül.

Valóra válik tehát, miért e város közönsége hosszú időn át és nagy áldozatok árán is — törekedett: — Debreczen egyetemi város lesz.

Vajha legyen ez ennek a városnak népére nézve az értelmi erő kifejtés mellett erkölcsi és anyagi haladásának új és erős kútforrása.

Az összeíró küldöttségek által szerkesztett névjegyzék tervezetek adatai.

I. Választó kerület.

Körzet.	Régi jogu választó.	Új választó.	Összesen.
Mezőség . . .	1072	202	1274
Csapó-u. . . .	1069	637	1706
Péterfia-u. . .	468	1298	1766
Összesen . . .	3439	1307	4746

II. Választó kerület.

Hatvan-u. . . .	921	436	1357
Piac-u. . . .	1735	893	2628
Összesen . . .	2656	1329	3985

III. Választó kerület.

Varga-u. . . .	1711	509	2220
Kossuth-u. . .	1160	786	1946
Összesen . . .	2871	1295	4166

I. kerület . . .	3439	1307	4746
II. kerület . . .	2656	1329	3985
III. kerület . . .	2871	1295	4166
Összesen . . .	8966	3931	12897

A választók száma :

Kerület,	1913	1914	1915
I. kerület . . .	2349	2550	4746
II. kerület . . .	3020	3346	3985
III. kerület . . .	3101	3277	4166
Összesen . . .	8470	9133	12897

Az összeíró küldöttségek által most szerkesztett névjegyzék tervezetét a központi választmány vizsgálja át s azokon még lényeges változtatásokat tehet. A vizsgálat eredményéhez képest a központi választmány az ideiglenes névjegyzékeket szeptember hó 10-ikéig köteles összeállítani s a felszólalások és észrevételek megtétele végett szeptember 10-től október hó 10-ig fogja közszemlére kitenni.

Körrendelet.

102,984/III/a. — 1914.

A válaszirat alapjául szolgáló megkeresés, jelentés sz. 7096—913.

Tárgy : Szabadságot kérő tisztviselők orvosi vizsgálata.

A sz. kir. város Polgármesterének

Debrecen.

A szabadságot kérő tisztviselők vizsgálata tárgyában 7096—1913. sz. alatt kelt előterjesztésre értesitem a polgármester urat, hogy a városi t. főorvosi bizonyítványok díjtalan kiállítása tárgyában 4793—1913. sz. alatt tett előterjesztésére, a polgármester urhoz 57,612—1913. B. M. sz. alatt intézett rendelettemmel már intézkedtem.

Ami a polgármester urnak a szóban levő orvosi bizonyítványok bélyegmentes kiállítása tárgyában 7096—1913. sz. a. tett előterjesztését illeti, erre nézve az iratok visszaküldése

mellett a pénzügyminiszter urnak megkeresésemre hozzám intézett átirata alapján értesitem a polgármester urat, hogy a város tanácsának 1912. évi augusztus 12-én 8293—1912. sz. alatt hozott határozata, amely szerint a tiszti főorvos a városi tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, valamint a szolgaszemélyzet részére nyugdíjazás és szabadságolás iránti kérvényekhez szükséges orvosi bizonyítványokat bélyegmentesen tartozik kiállítani, a bélyeg és illetékszabályok rendelkezéseinek felel meg. Az illetéki díj 22. tételének m) pontja értelmében ugyanis csak azok az egészségi tekintetből kiállított bizonyítványok bélyegmentesek, amelyeket hatóságok, vagy hivatalos használat végett kívánnak be s ezek is csak addig bélyegmentesek, amíg azon ügyben használatnak, amely miatt benyújtandók voltak.

A fent elmondottakból tehát kétségtelen, hogy csak azok az orvosi bizonyítványok állíthatók ki bélyegtelenül, amelyeket valamely hatóság, vagy hivatal, hivatalos használatra követel be, amelyek emiatt hivatalos iratoknak tekintetnek.

Azok a bizonyítványok azonban, amelyek valamely hatósághoz intézett kérelem (nyugdíjazás, szabadságolás) támogatására a kérelmező felek által kérvényükhöz csatoltattak, hivatalos használat végett bekívánt bizonyítványoknak nem tekinthetők s ennél fogva az illetéki díj 21. tételének rendelkezése értelmében bélyegkötelesek.

Budapest, 1914 június hó 20-án.

A miniszter helyett:

Horváth Emil,
államtitkár.

Az Alföld állattenyésztésének fejlődéséről.**I. Szarvasmarhatenyésztés.**

(Folytatás.)

Gazdáink belátták, hogy a fehérmarha a jelenlegi alakjában az istállózás drága takarmányát és költségét meg nem fizeti s a fehér marhának fáradságos és bizonytalan kimenetelű kitenyésztése helyett tömegesen kezdték a már kitenyésztett nyugatiakat behozni s e téren maga az állam járt elől jó példával, átadván az általa importált egyedeket a köztenyésztésnek. A dunántúli simmenthali kerületben leginkább simmenthali, Erdély hegyesvidékein a pinzgauai, északkeleten leginkább a borzderes tenyésztése rohamosan elterjedt. Az Alföld megmaradt a fehérmarha tenyészkerületének, de az Alföld közép- és nagybirtokain a takarmánytermelés térfoglalá-

sával karöltve egyre terjed a kevésbé igényes és ennek ellenére legáltalánosabb hasznothajtó simmenthali tenyésztése.

Az Alföldre a magyar mezőgazdasági történelem nagy feladatai várnak. E feladatok megoldása ott kezdődik, ahol a nemzeti vagyon egyrésze mint tőke az intenzívebb mezőgazdasági kulturműveletekben gyümölcsöző elhelyezést talál; de most és addig, ez a tőkeszegény szép Alföld a munka szüz menyasszonya, ha igaz az, hogy a tőke anyja a föld és apja a munka.

Most ott tartunk, hogy az áldozat árán fenttartott legelőnél, több hasznot ad a szemtermés, illetve a kettő együtt, de ha mezőgazdaságunk csak részben is emancipálja magát a szárazföldi éghajlat káros hatásai alól, ismét megnyílik az út az állattenyésztés előtt és akkor tejgazdaságaink nagyobb súlyt fognak helyezni a tej zsirtartalmának nagyságára, mint magára a tej mennyiségére; de ehhez kövér legelő, sok és jó mesterséges takarmány kell. Akkor talán majd előkerül most még az Alföldön ismeretlen finomsontu jersey, guernsey, angus, red-polled, holstein-friesian, holderney, shorthorn, hereford s devon és talán a mennyiség oly arányában lesz elterjedve, mint ma a simmenthali vagy pinzgani.

A mezőgazdasági termelésre és tenyésztésre nemcsak a természet, vagyis a talaj és éghajlat bír parancsoló befolyással, hanem egy másik tényező is: a piac. A szántóföld nagyobb jövedelmezősége emelte a földjáradékot ép úgy, mint a részvény értékét az utána fizetett osztalék emelkedése. E törvényszerűség, mely szerint a részvény árát a jövedelmezősége állapítja meg, megvan a földnél is. Ha a buza és egyéb termények ára fokozatos emelkedést mutat évről-évre, úgy a termőföld tőkeértéke is fokozatosan emelkedik. Már mostan azon kérdést, hogy mely növény termeltessék, mely állat tenyésztessék, az dönti el, hogy az adott talaj és éghajlati viszonyok mellett, melyik tenyészhető nagyobb sikerrel, melyik jövedelmez többet. A közlegelők feltörésének oka az volt, hogy a piac többet adott a szántóföld mint a legelő produktumáért.

Amerika állattenyésztését, épen a gabonaárak olcsósága fejlesztette oly bámulatos magas fokra. A gabona árak sülyedését pedig az export hanyatlása idézte elő. Az exporthanyatlást a szállítási drágasága, mely miatt a világpiacon versenypességét az amerikai buza egyidőre megőrizni nem tudta. És ahogy a légsulymérő a hőmérséklet ingadozását követi, úgy követi a fogyasztóközönség keresletét a piaci kínálat árfolyama s az árfolyamot a mezőgazdasági és ipari termelés. A közlegelők feltörése a világpiac intésére történt és nemcsak azért hátrált s hátrál a legelő az eke előtt, mert az éghajlat az alföldet ezidőszerinti eredetiségében buzatermelésre praedestinálta, ha-

nem azért is, mert a szemtermelés napjainkban az extensív állattenyésztésnél relative nagyobb jövedelmet biztosít. A tisztán szemtermelést, mint a fejlődés láncszemét közzéekelte a piac a külterjes állattenyésztés és a belteljes gazdasági üzem közzé, hol az intenzív állattenyésztés kombinálva van úgy a növénytermeléssel, mint az állati és növényi produktumok ipari feldolgozásával. A fejlődés két első fokozatán keresztül jutnak el gazdáink a harmadik fokozathoz. Mindhárom fokozat megvan most is; az első fokozatot képviselik a legelőgazdaságok, a harmadikat a modern uradalmak. A fokozatok között megvan az átmenet is, hol az egyoldalú szemtermelés a külterjes állattenyésztéssel, illetve belterjes állattenyésztéssel és mezőgazdasági iparral együttesen fordul elő.

Az a nagyjelentőségű átalakulás a fejlődés e harmas lépcsőjén, mely állandóan folyamatban van az Alföld mezőgazdasági üzemmenete egész vonalán, kívánatossá tenné a fejlődés helyes irányának megjelölése végett a mezőgazdasági kísérleti állomások felállítását, mely a földművelésügyi minisztérium jelenlegi berendezkedésében igen productív és hízagpótló intézmény volna. A növénytermelés és állattenyésztés technikájának tökéletesítésével, vetőmagvak és gépek kipróbálásával, talajművelési és egyéb culturmethodusok szerinti kísérletezésekkel, a növény- és állatvilág ellenségei elleni védekezési módozatok megállapításával, vagyis minden a mezőgazdaság keretébe vágó hasznos kísérletezésekkel és azoknak eredménye szerinti elbírálásával új termelési ágak bevezetésével, a régiéik tökéletesítésével mezőgazdaságunknak tartási költségeikkel arányban nem álló óriási nagy hasznára lennének és pedig nemcsak a gazdáknak, de közvetlen magának az államnak is a nemzeti vagyon gyarapításával és az adóforrások növelésével. A kísérleti állomások szervezete amerikai mintára volna berendezendő a helyi viszonyok által indokolt módosításokkal.

Hogy a kísérleti állomásoknak az állattenyésztés fejlesztésére gyakorolt óriási hatását igazoljam, egyszerűen utalok a washingtoni földművelésügyi hivatal legutóbbi évkönyv alakjában a „Year Book“-ban közölt statisztikai adatokra, mely szerint 1912. évben több mint 18 millió fejős tehén tejt hozták forgalomba az Unió farmerei, amiből 2.6 milliárd korona volt a bevéte-
telük, beleszámítva tej, vaj, sajt és túró értékesítését, a lefőzött tejjel való borju- és sertés-hizálás hasznát is. Tisztán vajtermelésre 11.5 millió tehén teje szolgált, s ebből tehenenként átlag 59 kgrm., tehát kerekszámban 700 millió kgrm. vaj készült, több mint egy milliárd korona értékben. Sajttermelés céljaira több mint egy millió tehén tejt használták föl, tehenenként átlag 135 kgrm. sajteredménnyel 120 millió korona

értékben. Hat millió tehén tejét nyersen használták, illetve értékesítették. Az évi tejhozam tehenenként átlagosan 1500 liter volt, ami bizony nem sok; de még így is több mint 9 milliárd liter tej került közforgalomba, amely óriási mennyiségnek az értéke mintegy ezer millió korona, vagyis ennyit kaptak tejükért a farmerek. Az amerikai állattenyésztés, valamint a tejipar is gyors fejlődését a kísérleti állomásoknak köszönheti, és ha nem csalódom, ily irányu fejlődésre hazánknak nemcsak szüksége, de tere is van.

(Folyt. köv.)

MIRROVAG.

Halálozás. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának két érdemes munkás tagja hunyt el az elmúlt hetekben. Váczi János, a katolikus egyház főgondnoka és Publig Ernő, a debreczeni önkéntes tűzoltó- és mentő-egyesület parancsnoka. Váczi János az alkotmányos idő kezdetétől volt tagja a törvényhatóságnak, melynek városfejlesztő munkájában tevékeny tagja volt. Áldott lelkű, meleg szívű ember, akit jó szívéért mindenki becsült és szeretett. Hosszu életet élt munkában és közbecsülésben.

Publig Ernőnek nagy érdemei vannak a debreczeni önkéntes tűzoltói intézmény és mentőegyesület létesítése körül. A törvényhatóságban is tevékeny részt vett, fáradhatlan buzgalommal dolgozva a város fejlesztése körül.

Mindkét törvényhatósági bizottsági tagot nagy részvét mellett temették el.

Legyen emlékezetük áldott!

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán dr. Miszti Mihály és dr. Roncsik Jenő díjtalan közigazgatási gyakornokot dijas közigazgatási gyakornokká, dr. Gáll József végzett jogászt díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

— **A városi ipariskola Értesítője 1913—14. évről.** Közli Csurka István igazgató. A fenti címen vettük az ipariskola 1913—14. évi Értesítőjét. Az intézetben 8 rendes és 33 óraadó tanár működött fáradhatlan szorgalommal és nagy eredménnyel. Az összes tanulók száma volt az év elején 1932 fiú és 238 leány, összesen 2170. Év végén maradt 1509 fiú és 163 leány, összesen 1672. Ezek 98 osztályba voltak sorolva. A jövő iskolai év szeptember 7-ikén kezdődik. A beiratások szeptember 8-tól 14-ig tartatnak.

Mirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A debreczeni m. kir. gazdasági akadémia telepén építendő és a m. kir. vetőmagvizsgáló és vegyikísérleti állomások elhelyezésére szolgáló épület építési munkáinak, nevezetesen: I. föld, kömives és elhelyező; II. műkö, III. ács, IV. tetőfedő, V. bádogos, VI. asztalos, VII. lakatos, VIII. mázoló, IX. üveges, X. vászonredőny, XI. szobafestő, XII. csatorna és vízvezeték, XIII. villanyos csengő munkának biztosítására nyilvános versenytárgyalást hirdetnek a következő feltételek mellett:

1. A versenytárgyaláson részt vehetnek mindazon hazai vállalkozók és iparosok, akiknek iparuk önálló üzésére hatósági engedélyük van. Mindazon vállalkozók és iparosok, akik a m. kir. földmivelésügyi miniszterium gazdasági műszaki hivatala által még ismeretlenek, tartoznak iparuk önálló üzésére vonatkozó jogosultságukat, illetőleg képességüket az illetékes kereskedelmi és iparkamara útján igazolni.

2. Ajánlat úgy az összmunkára, mint az egyes munkanemekre, valamint egyes munkacsoportokra is tehető, azonban az összmunka, vagy a csoportmunka ajánlattevők tünni tartoznak, hogy ajánlataikból, azok végösszegének 50 százalékáig egyes munkanemek esetleg kivehetők s más ajánlattevőknek odaitélhetők legyenek.

3. Ajánlat és ajánlati költségvetések csakis az eredeti űrlapokon állithatók ki.

4. Az építési munkának a megajánlott egységárak alapján kiszámított ajánlat végösszege az ajánlatban számokkal és betűkkel irandó ki.

5. Az ajánlathoz becsatolandó az ajánlati összeg 5 százalékának, mint bánatpénznek a m. kir. állampénztárnál vagy valamely m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló pénztári nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata. Kézpénz értékpapirból álló biztosíték az ajánlat-hoz nem mellékelhető.

6. A lepecsételt, sértetlen borítékban elhelyezett és szabályszerűen bélyegelt ajánlatok legkésőbb 1914. évi augusztus hó 3-án délelőtt 11 órára a m. kir. gazdasági műszaki hivatalhoz (Budapest V., Zoltán-u. 6. IV. em.) nyújtandók be, hol azok ugyanazon déli 12 órakor nyilvánosan felbontatnak.

7. A fenti kikötésnek meg nem felelő vagy elkésve érkezett, valamint távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

8. A m. kir. földmivelésügyi miniszter fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhat, esetleg valamennyit mellőzheti.

9. Az építkezés az odaitélés, illetve a munka átadása után azonnal megkezdendő, de legkésőbb 1914. év augusztus 17-én megkezdendő és 1914.

évi október 10-ig telő alá hozandó és legkésőbb 1915. évi május hó 15-re teljesen befejezendő.

10. A tervek, szerződési tervezet, általános és részletes feltételek a gazdasági műszaki hivatalban (Budapest, Zoltán-utca 6., IV. em.) és a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalban a hirdetés megjelenése napjától hétköznapiokon a hivatalos órák alatt betekintheők és ugyan e hivatalokban vehetők át az ajánlati és költségvetési űrlapok is.

Budapest, 1914 július hó 22.

**M. kir. földmivelésügyi miniszterium
gazdasági műszaki hivatala.**

40,295—1914.

Mirdetés.

A Budapestre szóló levelezések címzése.

A székesfővárosban a milliónyi lakosság, számos közhivatal és magánvállalat részére szánt hatalmas arányú levelezések tömegének kézbesítése harmincnál több postahivatal közt oszlik meg.

A levélkézbesítés e megoszlása rendkívül előnyös a közönségre, ha a levelezés teljes pontossággal van megcímelve, mert az ilyen küldeményt gyorsan is, pontosan is lehet kézbesíteni annak, akinek a feladó szánta. Viszont a hiányos, olvashatatlan, vagy téves címzésű levélküldemények sok esetben természetesen késnek, mert a postaalkalmazottak emlékezetből nem tudhatják, hogy a számos budapesti kereskedői, iparos cég, egyesület stb., közhivatal és más közintézet, melyik postahivatal utján jut postaküldeményei birtokába, másrészt pedig azért, mivel az irányítóknak a postahivatalban és a robogó vonaton sincs idejük arra, hogy folyton a segédkönyvekben kutassanak, mert különben garmadaszámra késnének a szabatosan és jól címzett küldemények is.

Aki nem címez pontosan, nemcsak a maga levelét teszi ki a veszélynek, hogy az célját téveszti, de akaratlanul másnak is kárát okozza.

Általános elvnek tekintsük, hogy mindenki abba a helyiségbe (üzletbe, lakásba, hivatalba) címezze és címeztesse küldeményét, ahol annak kézbesítését kívánja, tehát a szokásos címadatokon kívül a közigazgatási kerület számának, az utcának (utnak, térnek), a házszámnak, az emelet- és ajtószámának jól olvasható, pontos kiírása is szükséges.

Arra kérjük tehát a levelező közönséget, hogy különösen a Budapesten kézbesítendő postaküldeményeit a saját és a közérdekben a fentiek szerint teljes pontossággal címezze és erre ismerőseit, üzletfeleit is készítse. Aján-

latos, hogy az, aki címfejeslevélpapírost használ, erre a saját levélcímét is rá nyomassa.

Budapest, 1914 július 15.

**M. kir. posta és távirida igazgatóság.
Siketh.**

Mirdetmény.

A város lótenyésztő gazdái, kik a lóavató bizottságok elé tartoznak alkalmasnak osztályozott és nyilvántartási lappal ellátott lovakat vezetni, felhivatnak azon előnyre, melyben az esetben részesülnek, ha a naponként besorozandó lómenyiséget önként felajánlják; mert ezáltal 10%-al magasabb vételárat biztosítanak maguknak.

Mindennap reggelén a lóavató-bizottság elnöke kérdést fog intézni a tenyésztő közönséghez eziránt.

Érdeükben áll tehát a lótenyésztőknek, hogy tömörüljenek és ez irányban nyilatkozatokat a lóavató-bizottság elnökének az avatás megkezdése előtt tegyék meg.

Megjegyeztetik, hogy becslés útján besorozott lovak ritkán érik el az árakat.

Az átlagos ár hátaslóért 800 korona, jobb hátaslóért 900 koronában van megállapítva.

Lóavató-bizottság elnöksége.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A kereskedelmiügyi m. kir. Miniszter urnak 1914 június 30-án 42,295—1914. sz. a. kelt rendelete alapján a nagyvárad m. kir. posta- és távirida igazgatóság versenytárgyalást hirdet a debreczeni 1. számú posta táv. és távbeszélő hivatal elhelyezésére emelendő távirida és távbeszélő épület résznek a debreczeni Piac-utca 36. szám alatti telek hátsó részén tervezett felépítése alkalmával teljesítendő következő munkákra: Földkőműves-elhelyező, vas, vasbeton, rabitz kőfaragó, ács, bádogos, facement, cserepes, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, vászonredőny, csémpeburkolat, padlóburkolat, parquett, linoleum, aszfalt, vízvezeték és csatornázás, szobafestő és felvonó szállítására.

A kellő bélyeggel ellátott ajánlatok és mellékletei legkésőbb 1914. évi augusztus hó 13-án déli 12 óráig nyújtandók be a nagyvárad m. kir. posta- és távirida igazgatóságnál.

A munkákra vonatkozó általános és részletes feltételek és tervrajzok a nagyvárad m. kir. posta- és távirida igazgatóságánál, nemkülönben a hiva-

tal főnöknél Debreczenben (Piac-utca 36. sz. a.), valamint Bubula János építésznél (Budapest VI., Sziv-utca 33. sz. a.) naponta a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Debreczen, 1914 július hó 16-án.

Siketh.

1134—1914. szv.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni református kollégium a tulajdonában levő tiszadadai kisebbik tanyabirtokának haszonbérbeadására ezennel nyilvános szóbeli árverést hirdet.

A birtok a nagyobbik tanyabirtoktól északra esik s 1200 négyszögölével számítva 1000 hold területtel bir.

Az árverés folyó évi augusztus hó 3-ik napján délelőtt 10 órakor a kollégium kis tanácstermében fog megtartatni.

Kikiáltási ár 29,200 korona, mely összegnek 10 százaléka az árverés napján déli 12 óráig készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kollégium pénztárában bánatpénz gyanánt elhelyezendő.

A haszonbérbeadás a folyó 1914. évi október 1-től számított 10 évre fog történni.

A tanyabirtok kényelmes tiszti lakással és jókarban levő gazdasági épületekkel van ellátva. A birtok leltára, valamint helyszini rajza, nemkülönben az árverési, illetve haszonbérbeadási feltételek a hivatalos órák alatt a kollégiumi számvevői hivatalban megtekinthetők.

Az árverés eredménye felett a kollégium gazdasági tanácsa szabadon határoz.

Debreczen, 1914 június hó 25-én.

A Kollégiumi Gazdasági Tanács megbízásából:

Varga Pál,
számvevő.

Márk Endre,
ügyész.

14,673—1914. sz.

Földbérleti árverési hirdetmény.

A város tulajdonát képező Rádi-féle Libakerti, 264 négyszögöl földnek 1915. évi november hó 1-től, 1918. évi október hó 31-ig bérbeadása rendeltetvén el.

Ezen árverésre határnapul 1914. év július hó 29-ik napjának délelőtt 9 órája, a városház nagytermében tüzetik ki.

Ezen helyre és időre az árverelni kívánók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek előzetesen a városi számvevőségél megtekinthetők.

Debreczen, 1914. évi július hó 14-én.

A városi Tanács.

14,974—914.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékünnepe alkalmával létesített „Koronázási alap” képzőművészeti és iparművészeti ösztöndíjra szánt 600—600 koronás két ösztöndíjra, továbbá Meszena Sánor-féle két 300—300 koronás iparos továbbképzési ösztöndíjra és egy 600 koronás kezdő iparos első felszerelésére fordítandó segélyre pályázatot hirdet.

Az ösztöndíj az 1914—1915. évre adatik ki.

Pályázhatnak az első ösztöndíjra rajztanárképző intézetben tanuló, vagy odakészülő, debreczeni illetőségű, szegénysorsu ifjak, kik képzőművészeti pályán haladnak, a Meszena ösztöndíjra iparos ifjak, kik tanonciskolát végeztek, magukat felsőbb szakiskolában tovább képezni, vagy tanulmányi utat tenni kívánnak, szegénysorsuak, debreczeni illetőségűek, — a felszerelési segélyre kezdő önálló iparosok, kik első felszerelésüket beszerezni, vagy tökéletesíteni kívánják. Előbbiek okmányaikat esetleg már kész műveikkel felszerelve, utóbbiak a beszerzendő felszerelések jegyzékét is mellékelve adják be.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 július hó 13-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

7421—1914.

A nagyerdei hidegvizgyógyintézet

folyó év április 15-én megnyilt.

Az intézet helyiségei nyitva állanak a közönség rendelkezésére naponta délelőtt hat órától fél 10-ig férfiak, fél 10-től egy óráig nők részére, delután 3—5-ig nők és 5—7-ig férfiak részére.

Orvosi rendelés hétfőn, szerdán és szombaton reggel 8—9 óráig dr. Tamássy Géza orvos ur által a fürdő épületben, esetleg Piac-utca 31. szám, I. emelet rendelő helyiségében.

Megjegyzi a Tanács, hogy a hidegvizgyógyintézet csak az intézet orvosa, vagy esetleg más orvos rendelvénye alapján vehető igénybe. A rendelvényt az intézeti szolgának kell átadni. Ugyanott reggeli 5 órától esti 8 óráig kád-fürdő, hétfőn, szerdán és pénteken nők, egyéb napokon férfiak által használható gőzfürdő áll a közönség rendelkezésére.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 április 6-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

